

Právní ochrana databází

LIBOR VAŠÍČEK / ŠÁRKA VAŠÍČKOVÁ

LEGAL PARTNERS, ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ, S. R. O.

V muzeích a galeriích se často pracuje s databázemi. V tomto příspěvku se proto zabýváme některými aspekty jejich právní ochrany.

Pojem databáze

Zákon definuje databázi jako „soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Pro „nezávislost prvků“ je nutné, aby tyto byly od sebe oddělitelné, aniž by byla dotčena jejich informační, umělecká nebo jiná hodnota. Aby měl soubor určitých uspořádaných údajů povahu databáze ve smyslu zákona a požíval tak právní ochrany, je třeba, aby byly kumulativně naplněny všechny shora uvedené pojmové znaky. Z obsahu definice databáze je tak vyloučen například film, byť rozložitelný na obrazy nebo záběry, systematicky uspořádaný a individuálně přístupný elektronickými prostředky, protože jeho rozdělením by byla dotčena jeho umělecká hodnota.

V českém právu existují dva režimy právní ochrany databáze, a to (i) režim autorskoprávní ochrany; a (ii) režim zvláštního práva pořizovatele. Můžeme tak rozlišit databáze, které jsou chráněny pouze podle autorského práva nebo pouze podle zvláštního práva pořizovatele databáze, dále dle obou těchto práv, anebo žádného z výše uvedených práv.

Autorskoprávní ochrana databází

Autorskoprávní ochrana je přiznávána výhradně databázi, jejíž *uspořádání obsahu nebo způsob výběru je autorem vlastním duševním tvůrčím*

tj. splňuje požadavek originality. Autorské právo tak nechrání obsah nebo investici do databáze, ale výhradně *strukturu* databáze. Naopak, taková databáze, jejíž vytvoření je dáno jen technickými úvahami, pravidly nebo omezeními, která neponechávají žádný prostor pro tvůrce, originalitu či osobitý charakter, není způsobilá k autorskoprávní ochraně.

Autorem databáze může být výhradně fyzická osoba, která ji skutečně vytvořila, té potom svědčí tzv. osobnostní a majetková práva. Pokud by však databáze, jež má povahu autorského díla, byla vytvořena zaměstnancem muzea či galerie v rámci jeho pracovněprávního vztahu, jednalo by se o tzv. zaměstnanecké dílo, kdy nositelem majetkových práv by byla muzejní instituce, pokud by nebylo mezi stranami sjednáno jinak (např. v pracovní smlouvě). Osobnostní práva vždy přísluší zaměstnanci, na zaměstnavatele nepřechází. Rozboru osobnostních a majetkových práv jsme se věnovali v článku nazvaném „Je fotografie autorským dílem?“, který vyšel ve *Věstníku AMG* č. 4/2020, s. 18.

V praxi bývá často tvůrcem zaměstnanec jiné právnické osoby, která v postavení zhotovitele uzavřela s muzeem či galerií smlouvu o dílo, jejímž předmětem je zhotovení databáze. Může být zaměstnanec takové společnosti autorem databáze? Pokud by pouze „překlopil“ konkrétní vize a představy o tom, jak by měla databáze vypadat, do technické podoby, a ke vzniku databáze by přispěl pouze poskytnutím technické nebo odborné rady, pak mu autorská práva nespědí. Pakliže by však zaměstnanec společnosti originálně přispěl ke způsobu

výběru nebo uspořádání obsahu databáze, pak by jej bylo možno považovat za autora. V takovém případě by se vztah mezi muzeem či galerií v postavení objednatele databáze a společností v postavení zhotovitele řídil režimem smlouvy o dílo; zaměstnanec společnosti by měl postavení autora, vykonavatelem práv k zaměstnaneckému dílu by však byla společnost. Právo databázi užít se v praxi zpravidla poskytuje formou licence.

Zvláštní právo pořizovatele databáze

Pořizovatelem se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba. V prvním případě tedy sama osoba vynaloží úsilí a vloží kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze. Ve druhém případě osoba, která je následně pořizovatelem, dá podnět jiné osobě k pořízení databáze (např. objednávkou). Pořizovateli se poskytuje ochrana ve vztahu k investici, kterou na pořízení databáze vynaložil. Investici mohou představovat nejen finanční prostředky, ale i jiné hodnoty poskytnuté na pořízení databáze (např. vydané úsilí, čas, energie apod.).

Pořizovateli, který do pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze vložil kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad, přísluší tzv. zvláštní právo pořizovatele databáze (známé i jako „zvláštní právo k databázi“) spočívající v právu k vytěžování a k zužitkování celého jejího obsahu nebo její části, a v právu udílet souhlas k takovému jejímu užití, včetně rozhodování o zpřístupnění databáze. Vytěžováním se rozumí trvalý nebo dočasný přepis celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmikoliv prostředky nebo jakýmkoliv způsobem. Zužitkováním se pak rozumí libovolná forma zpřístupnění veřejnosti celého obsahu

databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním rozmnoženin, pronájemem, spojením on-line nebo jinou metodou přenosu.

Ze zákona dále vyplývá, že do práva pořizovatele databáze, která byla zpřístupněna veřejnosti, nezasahuje oprávněný uživatel, jenž vytěžuje nebo zužitkovává kvalitativně nebo kvantitativně nepodstatné části obsahu databáze nebo její části, a to k jakémukoliv účelu, za podmínky, že tento uživatel databázi užívá běžně a přiměřeně, nikoliv systematicky či opakovaně, a bez újmy oprávněných zájmů pořizovatele. Je tedy možné využívat části zveřejněných databází, pokud se tak děje za výše uvedených podmínek. Hranice mezi kvalitativně či kvantitativně nepodstatnou a podstatnou

částí databáze není zákonem určena. V konkrétním sporném případě by tak byla předmětem výkladu.

Do práva pořizovatele jím zpřístupněné databáze nezasahuje oprávněný uživatel, který vytěžuje nebo zužitkovává podstatnou část obsahu a) pro svou osobní potřebu; b) pro účely vědecké nebo vyučovací, uvedli pramen, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevýdělečným účelem, a c) pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení.

Právem pořizovatele databáze zůstávají nedotčena případná autorská práva k jednotlivým prvkům databáze.

V rámci prací na databázi se její zhotovitel může dostat k citlivým datům, jejichž únik není žádoucí. Pro

tento případ doporučujeme uzavřít písemnou dohodu o důvěrnosti předávaných informací (známou též jako dohodu o mlčenlivosti), jejímž předmětem by byl závazek zhotovitele a jeho zaměstnanců, kteří se podílejí na vytvoření databáze, zachovat mlčenlivost o veškerých údajích získaných od objednatele, nezveřejnit tato data a nepoužít je pro jiné účely, než bylo dohodnuto. Dohoda by měla obsahovat i smluvní pokutu za případný únik dat. Ta by měla být natolik vysoká, aby odradila od jakýchkoliv snah o zneužití získaných dat či podkladů.

Vzorovou dohodu o důvěrnosti předávaných informací najdete na webových stránkách AMG <http://www.cz-museums.cz> pod záložkou *Právní poradna AMG*. ■

Názvosloví etnografických sbírek II

ŠKOLSTVÍ

Jarmila Klímová

Cena: 50 Kč

Druhý svazek *Názvosloví etnografických sbírek* vydaly společně **AMG, Národní muzeum v přírodě, p. o., a Muzeum Komenského v Přerově, p. o.**, s finančním přispěním **Ministerstva kultury**. Edice je připravována pod záštitou **Etnografické komise AMG**.

Pojmosloví nenahrazuje výkladový slovník či národopisnou encyklopedii. Výběr hesel se podřizuje **potřebám etnografů a kurátorů**. Hlavním kritériem je četnost sbírkových předmětů v českých muzeích.

Na konci roku 2020 byla publikace rozeslána **zdarma** všem členům AMG – řádným (institucím), individuálním i čestným. **Počet zaslaných kusů** se řídí **výší členského příspěvku AMG**. Nad tento rámec si mohou členové AMG i ostatní zájemci výtisky zakoupit na Sekretariátu AMG.

Kontakt pro prodej a distribuci publikací AMG:

Mgr. Vendula Potůčková Jurášová

Tel.: +420 224 210 037

Mobil: +420 736 438 611

E-mail: kalendarium@cz-museums.cz

